

“Mina albo batera utzi nahi dugu, kapitalismoarentzat ez delako errentagarria”

Istorioetan murgildu eta munduak eraikitzea gustuko du Iosune de Goñi García argazkilaria, idazle eta itzultzaileak (Burlata, Nafarroa, 1993). Zaurietatik, gorputzetik eta minetik sortzen du askotan. Desgaitua eta gaixo kronikoa da, eta artea erabiltzen du indarkeria kapazitista mahaigaineratzeko eta mina kolektibizatzen. *Ahizpa beltza* bere azken poesia liburua aurkeztu du Iruñeko Katakraken.

 OLAIA L. GARAIALDE

Iosune de Goñi

Argazkilaritzaren eta idazketaren bidez paisaia ugari sortzen ditu Iosune de Goñik. Ibaitek, basotik eta itsasotik ibiltzea oso gustuko du, eta horiek guztiak islatzen ditu sortzen dituen lanetan. “Sentitzen dut hodeietan bizi naizela; ameslaria naiz. Txikitatik esan didate arreta beste leku batean dudala eta beste mundu batean nagoela”. Koloreekin eta argiarekin esperimentatzen, fantasiako munduak sortzen ditu: “Argi ihesak izateko manipulaturik dauden karreteak erabiltzen ditut, eta infusioetan, loreekin egindako nahasketetan, hilekoaren odolean eta beste likido batzuetan sartzen ditut”.

Horrek errealitatetik ihes egiten lagundu baino, naturarekin gehiago konektatzen laguntzen dio: “Niretzat errealagoa da baso more bat islatzea esposizio bikoitzarekin, baso hori modu errealistan ikustea baino”. Gaineratu du narratiba “hegemonikotik” aldentzeko bidea ere badela: “Askotan galdetzen diot neure buruari nola ikusten duten mundua sor-

“Niretzat errealagoa da baso more bat islatzea esposizio bikoitzarekin, baso hori modu errealistan ikustea baino”

gin-orratzek edo burruntzien. Nolabait gizakiaren begirada zalantzan jarri, eta beste begiradak ere badaudela aldarrikatu nahi dut”. Kolektibizatzen bidea ere bada: “Ez gara entitate solteak. Mundua hizkuntzaren bidez zatitzen dugu, baina erakutsi nahi dut gorputzak ez daudela horren berezita”.

Sortzerako orduan, pertsonaletik abiatzen da oso maiz: “Egunero hamaiika sintomarekin bizi naiz, eta sortzen dudana guztian gorputza dago, sentsazio onak zein txarrak”. Halere, uste du idazketa berri oro berridazketa dela: “Baldintzatuta gaude irakurtzen dugunarengatik, ingurukoengatik, eta nire

kasuan, gizakitik haraindi dauden gauzengatik”. Hortaz, bizipen pertsonaletatik abiatu arren, besteenak ere ditu kontuan: “Gizarte honetan ez diegu espazioa ematen minari, sufrimenduari, gorputz desberdinei eta izateko eta pentsatzeko moduei. Desberdintasunak beldurtzen gaitu, eta mina alde batera utzi nahi dugu, kapitalismoarentzat ez delako errentagarria”.

Esan ezin diren eta kosta egiten diren gauzez mintzatzeko artea lagungarria dela dio: “Minari buruz hitz egiten dudanean, metafora pila bat erabiltzen ditut; adibidez, zulo beltz bat dudala sa-belean edo animalia batek jaten dizkidalan barrenak”. Halere, bere idazkera “oso lirikoa” eta “oso gordina” da: “Nahiko gardena naiz eta naturaltasunez lantzen ditut gaiak”. Hala nola indarkeria kapazitista, genero indarkeria, gaixotasunak eta suizidioa landu ditu obretan.

OREKAK ETA DESOREKAK

De Goñirentzat sormen prozesuak “oso aberasgarriak” eta “ederrak” dira. Baina,

aldi berean, "zailak": "Ematen du gaixorik zaudenez sortzeko nahi beste denbora duzula, baina ez da horrela. Egun askotan ez daukazu indarririk". Artetik bizitzea ere zaila denez, beste lan batzuk lehenetsi behar izaten ditu: "Indarra daukazunean produktiboa izaten saiatzen zara, baina arteak ez du dirurik ematen. Orduan, beste bide batzuk probatzen dituzu eta artea itxoiten geratzen da". Horrek gorputza zamatzera eta ahal duena baino gehiago egitera eraman dezakeela uste du: "Gorputza gehiago egitera behartzen dut, eta ez luke horrela izan beharko. Hori ere arazo sistemiko bat da".

Taldeka lan egitea ere zaila izan daitekeela sentitzen du, guztien lan erritmoen arteko oreka bilatzea kosta egiten delako: "Askotan neure burua gehiago estutzen edo azalpenak ematen aritu behar dut gaituen erritmoa jarraitzeko. Bai-

na denek ez dute ulertzen. Horregatik batzuetan gaizki ateratzen da eta beste batzuetan ongi".

Azkenik, nabarmendu du erreferenteak falta direla, beti hitz egiten dutelako medikuek, psikiatrek, psikologoek eta halakoek, eta albo batera geratzen direlako pertsona desgaituak, gaixoak eta beste asko. Berak erreferente asko dituen arren, kosta egin zaio horriengana iristea: "Gaixo kronikoa, desgaitua eta neurodibergentea naiz. Gauza asko ni jaio aurretik zeuden eta beti egon dira. Horregatik, jasan dut indarkeria kapazitista eta indarkeria medikoa, baina hasieran ez nekien existitzen zirenik". Medikuek kasurik egiten ez ziotenez, bere kabuz ikertzen hasi zen. Orduetik, asko interesatzen zaio emakume eta pertsona genero disidenteek gaixotasunei buruz, neuridibergentziaz eta eromenaz idatzitako literatura. ●

GORPUTZKO ATAL BAT?

"Ehun konektiboa. Oso ohituta gaude gorputza ulertzera zatituta dauden atalak izango balira bezala. Ehun konektiboak osotasuna gogora ekartzen dit. Dena konektatzen duena da; gorputzaren itsasgarria".

